

บทความวิจัย (ม.ค. – มิ.ย. 2563)
คุณค่าของระบำลีลาสายสังคโลกที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม

อโนทัย สัมอ่ำ สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โฆสิต แพงสร้อย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
สุชาติ สุขนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการแสดงระบำลีลาสายสังคโลก และศึกษาคุณค่าของระบำลีลาสายสังคโลกที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจากความยาวนานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของผู้คน จนเกิดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่มีเอกลักษณ์แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองมาอย่างช้านาน จากอาชีพหนึ่งที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษสู่กระบวนการสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ สามารถบ่งบอกให้เห็นถึงความงดงามจากศิลปะที่ผ่านจากการร่ายรำให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาไทยสะท้อนให้เห็นความงามที่เกิดจากลวดลายสังคโลก ให้ทรงคุณค่าต่อสังคมและวัฒนธรรม เพื่อเป็นการสืบทอด ส่งเสริม อันเป็นมรดกของชาติสืบไป

คำสำคัญ: คุณค่า, ระบำลีลาสายสังคโลก, สังคม, วัฒนธรรม

Received: July 7 2019, Revised July 20 2019, Accepted July 25, 2019

The value of the RabumLeela Lai Sangkalok dance in social and cultural styles

Anothai Somaum, Faculty of Cultural science, Maharakham University

Kosit Phaengsoi, Faculty of Cultural science, Maharakham University

Suchat Sukna, Faculty of Cultural science, Maharakham University

Abstract

The purpose of this research focuses to development tourist's cognitive-affective indicator of destination image of entertainment places, a case study of Pattaya city, Chonburi, Thailand. And research objective to seek and encounter the development cognitive and effective indicators of tourist's destination images of entertainment places of Walking Street at Pattaya city in Chonburi province. The researchers surveyed the population of 400 respondents. The respondents were foreign tourists traveling to Pattaya Walking Street during 1 - 28 February 2019. Descriptive through the SPSS program with statistical significance at the level of 0.05 and confirmatory factor analysis through the SPSS for AMOS program. The research found that foreigner are aware of cognitive image of entertainment at Pattaya Walking Street through confirmation of the structural validity of the 7 factors, including 1) the destination atmosphere 2) the destination environment 3) access and location 4) activities 5) Service 6) Facilities 7) Price and Value. And affective image is 1) astonishing 2) eased. It is obvious that the awareness and feelings towards the tourist destination are positive. Shows that foreigner are satisfied with the image of Pattaya's nightlife Chonburi province

Keywords: Values, Rabumleelaisangkalok, Society, Culture

คำขอบคุณ: งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทนำ

จังหวัดสุโขทัย เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความยาวนานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของผู้คน จนเกิดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่มีเอกลักษณ์แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองมาอย่างช้านาน จากการดำรงชีวิตของคนสุโขทัยจนเกิดเป็นอาชีพหนึ่ง ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ได้รับมาจากบรรพบุรุษ หรือถ่ายทอดให้แก่อนุชนรุ่นหลังจนเป็นวิถีของเศรษฐกิจ และสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้นจากวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์กัน เดิมเป็นที่ตั้งอาณาจักรแรกของชนชาติไทยเมื่อ 700 ปีที่แล้ว คำว่า รอยอดีตแห่งความรุ่งเรืองเห็นได้จากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและศรีสัชนาลัย ซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวไทยและต่างประเทศสมัยนั้นชาวสุโขทัยทำเกษตรกรรมเป็นหลัก อาศัยน้ำที่มีอยู่บริบูรณ์ทำนา ทำสวน ทำไร่มีการสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำไว้ใช้หน้าแล้งสุโขทัยเป็นศูนย์กลางการค้าและการผลิตเครื่องถ้วยชามที่เรียกว่า “สังคโลก” ส่งขายยังต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบอร์เนียวนอกจากนั้นยังเป็นศูนย์การค้าสินค้าจากจีน เช่น ถ้วยชามและผ้าไหมเพื่อขายในประเทศและส่งต่อต่างประเทศด้วยหลักฐานที่สะท้อนให้เห็นความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของสุโขทัย ได้แก่สมบัติทางวัฒนธรรมที่ได้รับการบูรณะขึ้นเป็นอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและมรดกโลกในปัจจุบันเครื่องถ้วยสังคโลก เป็นเครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตขึ้นในเขตจังหวัดสุโขทัยปัจจุบัน เมื่อระหว่างประมาณ พ.ศ.1655-1800 โดยมีเตาเผาอยู่ในอำเภอเมืองสุโขทัยและที่อำเภอศรีสัชนาลัย เตาเผาเครื่องถ้วยสังคโลกนี้ชาวบ้านเรียกว่า เตาทุเรียง สำหรับเครื่องถ้วยสังคโลกนับเป็นเครื่องถ้วยท้องถิ่นของไทยอีกประเภทหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลมาจากเครื่องถ้วยจีน จากลักษณะรูปแบบและลวดลายที่คล้ายกับเครื่องถ้วยเซลาดอนที่เตา หลงฉวน มณฑลเจ้อเจียงลักษณะรูปแบบของเตาแบบเตาทุบที่สุโขทัยยังมีลักษณะคล้ายเตาทุบของจีนแต่เครื่องถ้วยสังคโลกสุโขทัยก็มีวิวัฒนาการของรูปแบบที่แตกต่างไปจากเครื่องถ้วยจีนเพื่อรองรับการใช้งานในชีวิตประจำวันของผู้คนในท้องถิ่นและทำเป็นเครื่องตกแต่งสถาปัตยกรรมในพุทธศาสนาเครื่องสังคโลกสมัยสุโขทัยมีลวดลายเฉพาะตัว ซึ่งลวดลายที่พบมากในถ้วยชามก็คือ กงจักร ปลา ดอกไม้ โดยเฉพาะลายปลาเป็นแบบเฉพาะของชาวสุโขทัย อาจเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของเมืองสุโขทัยก็ได้ว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เครื่องสังคโลกสุโขทัยเป็นศิลปะที่เต็มไปด้วยความยิ่งใหญ่ เป็นความงามที่ขึ้นอยู่กับความวิจิตรบรรจง สีที่เด่น และถือว่างดงามมากของเครื่องเคลือบสุโขทัยก็คือ สีเขียวไข่กา หรือที่เรียกว่า เซลาดอน ลวดลายจะเขียนด้วยสีดำ หรือสีที่มีน้ำหนักค่อนข้างแก่ สีเดียวกับภาชนะ คุณสมบัติเช่นนี้ย่อมจะมีอยู่ในเครื่องสังคโลกชั้นฝีมือโดยเฉพาะเท่านั้น สังคโลกสมัยสุโขทัยเป็นผลงานที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมส่วนหนึ่ง เพราะแสดงให้เห็นความคิดอ่าน ความพากเพียรพยายาม ความฉลาดในการใช้วัสดุ และวิธีการที่เหมาะสม ตลอดจนสิ่งที่แสดงรสนิยมตกทอด และความผูกพันกับขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นความคิดความเชื่อของคนแต่ละท้องถิ่น แต่ละยุคแต่ละสมัยผลงานเหล่านี้มีความสอดคล้องผูกพันกับชีวิตของชาวบ้านมาเป็นเวลาช้านาน จนเป็นที่แสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้ ผ่านการผลิตด้วยมือ โดยใช้แรงงานเป็นปัจจัยในการผลิต ประกอบกับฝีมือที่ประณีต และความชำนาญที่สืบทอดกันมาหลายชั่วคน เพื่อให้ได้เครื่องสังคโลกที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อการใช้สอยตลอดจนมีความงดงามที่สะท้อนให้เห็นความเป็นสุโขทัย เครื่องสังคโลกสมัยสุโขทัยถือว่าเป็นของชั้นสูงมีค่ายิ่ง แม้ในปัจจุบันก็ยังเป็นที่รู้จักกันไปทั่วโลก ตลอดจนได้รับการฟื้นฟูส่งเสริมให้แพร่หลายและรุ่งเรืองไปอีก แต่เราเป็นคนไทยก็ควรจะได้มีการอนุรักษ์เข้าไปให้ชนรุ่นหลังได้ชื่นชม อย่างน้อยก็แสดงให้เห็นประจักษ์ชัดถึงความเฉลียวฉลาด ความยิ่งใหญ่ของบรรพบุรุษ เครื่องสังคโลกบ่งชัดถึงดินแดนนี้ไว้ว่า อย่างน้อยสุโขทัยก็เป็นดินแดนของชาวศิวิไลซ์ชนที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่งที่เราควรภาคภูมิใจยิ่งนัก

จะเห็นว่าการศึกษาศิลปะและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ควบคู่กับมนุษย์ ช่วยให้คนทุกชาติทุกภาษาสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของกลุ่มอย่างมีระเบียบแบบแผน สามารถควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มให้อยู่ในขอบเขตประเพณีอันเป็นแบบอย่างแห่งพฤติกรรมของกลุ่มชนที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดี และประพฤติปฏิบัติตามกันมาเป็นเวลานาน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์รังสรรค์ขึ้นโดยพัฒนาจากการเรียนรู้ของคนรุ่นก่อนและถ่ายทอดสืบทอดกันมาเป็นประเพณี การสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสังคมที่ครองคลุมถึงความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วรรณคดี ดนตรี ศีลธรรม ภาษา กฎหมาย อันเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นแล้วมีการถ่ายทอดให้กับคนรุ่นต่อมา ด้วยกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่องยาวนานมา

จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จึงเห็นได้ว่าวัฒนธรรมเป็นองค์รวมที่บูรณาการทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้มาจากการเรียนรู้ของสมาชิกในสังคมที่จะรับเอาวัฒนธรรมของสิ่งเหล่านั้นมาเป็นมรดกทางสังคม และอาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เป็นมรดกแก่คนรุ่นต่อไป สิ่งที่สำคัญยิ่งอยู่ที่การรักษาคุณค่าของวัฒนธรรมที่ดีเหล่านั้นไว้จำเป็นต้องใช้กระบวนการเรียนรู้เนื้อหา มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะให้ผู้เรียนได้เข้าใจในคุณค่าที่แท้จริงของวัฒนธรรมมีทักษะทัศนคติ และพฤติกรรมที่ดีงาม สามารถสร้างสรรค์และเลือกสรรนำเอาวัฒนธรรมที่ดีงามไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม การจัดการศึกษาที่ดีย่อมมีส่วนสำคัญทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผู้เรียนจะเข้าใจธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สภาพสิ่งแวดล้อมสามารถคิดจินตนาการ วิเคราะห์สถานการณ์รอบด้านและหาทางแก้ไขได้อย่างถูกต้อง รู้จักเลือกรับและพร้อมเผชิญกับสภาพการเปลี่ยนแปลงการไหลบ่าทางวัฒนธรรมต่างชาติได้ ดังนั้น การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของท้องถิ่นที่เน้นตระหนักการแสดงออกของกลุ่มคนในการที่จะสะท้อนทัศนคติของกลุ่มคนโดยรวมนวิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคมรวมทั้งพัฒนาการทางวัฒนธรรม (สมชาย ฟ้าอนราตี, 2556 : 1) วัฒนธรรม โดยทั่วไปหมายถึง รูปแบบของกิจกรรมมนุษย์และโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเด่นชัดและมีความสำคัญ วิธีการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นพฤติกรรม และสิ่งที่คนในหมู่ผลิตสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกันและร่วมใ้อยู่ในหมู่พวกของตน ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัยและความเหมาะสมวัฒนธรรมส่วนหนึ่งสามารถแสดงออกผ่านเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของไทยนั้น ยังรวมไปถึงศิลปะการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทย วัฒนธรรมเหล่านี้สามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติบ้านเมืองที่บรรพบุรุษได้บอกเล่าถึงการดำรงชีวิต สังคม วัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรืองและเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยออกมาในรูปแบบต่างๆ พร้อมทั้งสืบทอดให้ชนรุ่นหลังได้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม การมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเป็นชาติ เป็นดังจุดหลอมรวมให้คนในชาติมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และยังสามารถนำมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ทางสังคม การเมือง และทางเศรษฐกิจได้ทั้งยังได้นำคุณค่าของสังคมโลกออกมาเสนอเป็นผลงานในรูปแบบของการแสดง ซึ่งนำไปสู่การประดิษฐ์วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ให้ทรงคุณค่าและดำรงอยู่กับชุมชนโดยมิให้สูญหายไปกับกระแสวัฒนธรรมและสังคมยุคใหม่ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ สืบทอด ให้การแสดงระบำลีลาสายสังคโลกนั้นคงอยู่ไม่เลือนหาย และมีการรวบรวมไว้เป็นองค์ความรู้ในการศึกษาค้นคว้าในด้านกระบวนการทำรำ พร้อมองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ทั้งยังช่วยส่งเสริมคุณค่าทางวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของชาติสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการแสดงระบำลีลาสายสังคโลก
2. เพื่อศึกษาคุณค่าของระบำลีลาสายสังคโลกที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

การเลือกพื้นที่วิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ศึกษาในจังหวัดสุโขทัยประกอบด้วยตำบลเมืองเก่าจังหวัดสุโขทัย อำเภอศรีสำโรง อำเภอศรีสัชนาลัย และวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ผู้วิจัยได้คัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่เป็นแหล่งที่มีประวัติความเป็นมา เป็นแหล่งที่มีประวัติศาสตร์ที่เป็นเอกลักษณ์ และมีการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ มีรายละเอียดดังนี้ 1) กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและสำคัญเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา สภาพปัจจุบัน ตลอดจนรูปแบบการประดิษฐ์วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ ระบำลีลาสายสังคโลกดังนี้ ภาครัฐ ได้แก่ กลุ่มบุคลากรด้านการสอนนาฏศิลป์และดนตรีของวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย จำนวน 15 คน ประกอบด้วย (1) ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 7 คน (2) ครู วิทยฐานะชำนาญการ จำนวน 5 คน (3) ครู จำนวน 1 คน (4) พนักงานราชการ จำนวน 2 คน กลุ่มบุคลากรและนักวิชาการทางวัฒนธรรมของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

รวมคำแห่ง (1) ภาคชุมชน ได้แก่ผู้ผลิตเครื่องสังคโลกและประชาชนชาวบ้านด้านเครื่องสังคโลกสุโขทัย2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants)ผู้ปฏิบัติ ได้แก่ นักแสดงจำนวน 16 คน นักดนตรี 12คน รวมทั้งสิ้น 28 คน 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informant)บุคคลทั่วไป ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 8 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย1) แบบสำรวจ (Survey) แบบสำรวจ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเพื่อเก็บข้อมูล เพื่อนำมาเป็น องค์ความรู้เบื้องต้นในบริบทพื้นที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ และนำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย 2) แบบสัมภาษณ์(Interview Guide) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลในภาคสนาม จากนั้นนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview)3) แบบสังเกต (Observation) โดยเริ่มการสังเกตสภาพทั่วไปของชุมชน และสังเกต การปฏิบัติการผลิตเครื่องสังคโลกสุโขทัยประกอบด้วยแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)4) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลจากกลุ่มผู้ปฏิบัติการประดิษฐ์ด้านนาฏศิลป์ ระบายสีลายสังคโลก โดยตั้งกรอบแนวคิด และรูปแบบการสนทนา เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประดิษฐ์วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ในชุดระบายสีลายสังคโลก ได้แก่ แนวคิด รูปแบบ ท่ารำ ดนตรี เครื่องแต่งกาย การแปรแถว

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้พบว่าประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการแสดงระบายสีลายสังคโลกเกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจจากความงดงามของสีสันทอดลาย และรูปทรงของเครื่องถ้วยสังคโลก ทำให้เครื่องถ้วยชนิดนี้เป็นที่นิยมกันในอดีตกว่า 700 ปีที่ผ่านมา จวบจนกระทั่งปัจจุบันเครื่องถ้วยสังคโลกกลายเป็นของสูงค่าที่นักสะสมใฝ่ฝันที่จะได้ครอบครอง แต่สิ่งสำคัญที่สุดของเครื่องถ้วยสังคโลกเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึง “ภูมิปัญญา” ของบรรพบุรุษไทย ที่มีความเฉลียวฉลาด มีเทคนิคความเป็นช่างที่สูงส่ง มีความงดงามของจิตใจที่สื่อออกมาทางศิลปะการปั้น การเขียน สิ่งที่แฝงเร้นเหล่านี้คือความภาคภูมิใจของคนไทยทั้งหมด ที่เรามีบรรพบุรุษที่เจริญยิ่งเทียบเท่าอารยะประเทศมานานเกือบ 1,000 ปีจากสิ่งล้ำค่าที่ซ่อนอยู่ในรูปทรงของ “เครื่องถ้วยสังคโลก” นี้เอง ที่เป็นแรงบันดาลใจให้คณาจารย์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ต้องการเผยแพร่ชื่อเสียงความล้ำค่าของ “เครื่องถ้วยสังคโลก” แก่ประชาชนทั่วไปในรูปของการแสดง จากโครงการประดิษฐ์สร้างสรรค์ระบำชุดใหม่ ที่ชื่อว่า ระบายสีลายสังคโลก ในปี พ.ศ.2538 โดยมีนายจตุพร รัตนวราหะ ครั้งดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย และต่อมาในปีพ.ศ.2541 มีการจัดงานแสดงผลงานและนิทรรศการของสถานศึกษาในสังกัดกรมศิลปากรที่วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ดังนั้นวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย โดยนายบุญเลิศ ทองสาลี ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยในขณะนั้น จึงให้มีการสานต่อการสร้างสรรค “ระบายสีลายสังคโลก” นี้ขึ้นหลังจากที่ได้แสดงเพื่อนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์หลายท่าน จึงมีการเปลี่ยนชื่อชุดการแสดงใหม่ โดยใช้ชื่อว่า “ระบายสีลายสังคโลก” ตั้งแต่นั้นมา จนถึงในปี พ.ศ.2556 โดยนายสุรพล ยงค์เจาะ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ได้มีการอนุรักษ์และเผยแพร่การแสดงชุด “สีลายสังคโลก” ขึ้น และได้มีการจัดเก็บองค์ความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวความคิดในการสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบของการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อการอนุรักษ์สืบสานให้คงความงดงามทางสุนทรียภาพด้านนาฏศิลป์ดนตรีไว้ อย่างทรงคุณค่าและคู่ควรให้ยั่งยืนต่อไป สำหรับการศึกษาคุณค่าของระบายสีลายสังคโลกที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม นับเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญที่ผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษาและคำนึงถึงในกระบวนการประดิษฐ์สร้างวัฒนธรรมนาฏศิลป์จากลวดลายสังคโลกสมัยสุโขทัย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการศึกษาถึงความสำคัญของวัฒนธรรมการสร้างสรรค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณค่าที่มีต่อสังคมมนุษย์ในปัจจุบันเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ และเล็งเห็นคุณค่าของการแสดงนั้นๆได้อย่างถูกต้องคุณค่าของระบายสีลายสังคโลกที่มีต่อสังคมและ

วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนดค่าให้กับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ดังนั้นคุณค่าจึงอาจแตกต่างกันไปตามพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สติปัญญา ของแต่ละคนแต่ละสังคมรวมทั้งบริบทด้านอื่นๆอีก และข้อเท็จจริงที่ว่าคุณค่าของระบ่ำลีลาหลายสังคมโลกที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลามีประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์ ทั้งในปัจจุบัน และอนาคตมีหลากหลายขึ้นอยู่กับมุมมองและวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ แต่สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและอภิปรายผลเป็นประเด็นสำคัญในคุณค่าของระบ่ำลีลาหลายสังคมโลกที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม โดยมีความหมายอยู่ 4 ประการหลักดังนี้ 1)คุณค่าเชิงสัญลักษณ์(symbolic value) ที่ได้จากระบ่ำลีลาหลายสังคมโลก สามารถเป็นจุดในการเชื่อมโยงไปสู่อดีตในลักษณะที่ประวัติศาสตร์ หรือผ่านทางเครื่องสังคโลก ลวดลายจากเครื่องสังคโลกออกมาให้เห็นในรูปแบบของการแสดงชุดนี้ โดยใช้ลวดลายสังคโลกเหล่านั้นสะท้อนให้เห็นถึงสัญลักษณ์ในความงามที่ปรากฏบนผืนผ้าที่ใช้ในการแต่งกาย สีสื่อออกมาทางทำรำในบางที เช่น ทำลายเรียงเส้นโค้ง ทำโค้งศิลป์กลม ทำว่ายวนหมุ่มฉฉา ทำลีลาทำโล่ ทำอาโอเครื่องเถา ทำชมชื่นหงส์เหิร ทำดำเนินยุงทอง ทำวาดขอบคั่นกลาง เป็นต้น นอกจากนี้สัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นจากทำรำ กระบวนการรำแล้วยังมีสัญลักษณ์ที่เกิดจากจากลวดลายที่ประดิษฐ์ให้เห็นในรูปแบบของเครื่องแต่งกายด้วยเช่นกัน ในแต่ละสัญลักษณ์นั้นอาจมีความหมาย หรือไม่มี ความหมายก็เป็นได้ การใช้สัญลักษณ์ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการประดิษฐ์สร้างในงานนาฏศิลป์ยิ่งนัก

2) คุณค่าเชิงวิชาการ(Informative value) จากการศึกษาค้นคว้า และประดิษฐ์สร้างระบ่ำลีลาหลายสังคมโลก เป็นการศึกษาหาความรู้จากการทำอาชีพที่ใช้ในชีวิตประจำวันจากกลุ่มผู้สร้างรายได้จากการผลิตเครื่องสังคโลกในสมัยปัจจุบัน ตลอดจนจากการศึกษาหาความรู้ต่างๆ ทางโบราณคดี จากประวัติศาสตร์ในสมัยสุโขทัย ให้ได้คุณค่าเชิงวิชาการในด้านบวก และเกิดขึ้นจากการวิจัยอย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการและวิธีการศึกษาที่เหมาะสมและน่าเชื่อถือ จดกระทั่งมีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรทางวิชาการ เพื่อสร้างคุณค่าเชิงวิชาการให้เกิดขึ้นอย่างมีระบบ และสอดคล้องกับการประดิษฐ์สร้างวัฒนธรรมนาฏศิลป์ในเชิงวิชาการ3)คุณค่าเชิงสุนทรียะหรือคุณค่าเชิงความงาม(Aesthetic value) คุณลักษณะบางอย่างของระบ่ำลีลาหลายสังคมโลกในด้านองค์ประกอบของการแสดง ซึ่งประกอบด้วย ผู้แสดง เครื่องแต่งกาย ดนตรี กระบวนการรำ โอกาสที่ใช้ในการแสดงล้วนมีคุณค่าเชิงสุนทรียะและความงามที่ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่นำมาประดิษฐ์สร้างอย่างมีระบบ โดยผู้รังสรรค์ระบ่ำลีลาชุดนี้อาจต้องคิดให้รอบครอบ หากพิจารณาให้ดีคุณค่าจะสะท้อนออกมาทางรูปแบบและกระบวนการรำรำที่ปรากฏออกมาอย่างมีความอ่อนช้อย ประณีตงดงาม ตามหลักการของกระบวนการประดิษฐ์สร้างโดยยึดรูปแบบและหลักการต่างๆ4)คุณค่าเชิงเศรษฐกิจ(Economic value) ระบ่ำลีลาหลายสังคมโลกเกิดขึ้นโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของบริบททางวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของมนุษย์ในปัจจุบัน วิธีการหนึ่งที่น่าระบ่ำลีลาชุดนี้เข้าสู่ตลาดโดยคุณค่าด้านอัตถประโยชน์ ซึ่งเกิดขึ้นจากความสามารถในการตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และยังสามารถแปรออกมาเป็นคุณค่าทางเศรษฐกิจได้ จากการแสดงที่ประดิษฐ์สร้างจากแนวคิดและผลิตภัณฑ์เครื่องสังคโลกที่มีอยู่จริงและมีการผลิตจริงในสังคมปัจจุบัน เพื่อสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนคนสุโขทัยในด้านเศรษฐกิจคุณค่าจากกอนดินผ่านจินตนาการสร้างสรรค์ทางศิลปะจนกลายมาเป็นมรดกแผ่นดินชิ้นเอกของสุโขทัย ไม่ว่าจะเป็นเครื่องใช้ เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งบ้าน เครื่องประดับวัดวาอาราม และอื่นๆอีกมากมาย หมุนเวียนผ่านกาลเวลามาเนิ่นนานหลายศตวรรษ จวบจนกระทั่งทุกวันนี้กลับทวีคุณค่า และมูลค่าเพิ่มมากมายเหลือคณานับ นั่นก็คือตำนานการก่อเกิด และวิถีความเป็นไปของสังคโลก ซึ่งนับได้ว่าเป็นมรดกชิ้นเอกของสุโขทัย สังคโลกมีบทบาทอย่างลึกซึ้ง ต่อสังคมไทยสืบเนื่องกันมาหลายยุคหลายสมัย ที่แสดงให้เห็นถึงความผูกพันระหว่างคนไทยกับเครื่องสังคโลก สะท้อนให้เห็นฝีมือชั้นครู ฝีมือคนไทยแท้ๆ โดยมีคนจำนวนหนึ่งได้สืบทอดการทำต่อๆกันมาด้วยรู้ถึงคุณค่าของศิลปวัตถุที่ไม่ใช่ใครก็ทำได้จากสังคโลกชิ้นแรกในยุคแรกๆ มาจนถึงสังคโลกในชั้นปัจจุบัน จากตำนานจนกลายมาเป็นมรดกตกทอดถึงอนุชนรุ่นต่อมา ตลอดจนกรรมวิธีการทำที่มีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า สังคโลกเป็นประติมากรรมอันทรงคุณค่าที่ได้รับการยอมรับจากชาวไทยและชาวต่างชาติ เนื่องจากมีความงดงามอันวิจิตร แม้จะเป็นเพียงวัตถุธาตุที่เกิดจากดินก็ตาม สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาอันชาญฉลาดของช่างชาวสุโขทัยอย่างแท้จริงคุณค่าของระบ่ำลีลาหลายสังคมโลกที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมนั้น เป็นความสำคัญของวัฒนธรรมการสร้างสรรค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณค่าที่มีต่อสังคมมนุษย์

ในปัจจุบันเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ และเล็งเห็นคุณค่าของการแสดงนั้นๆ ได้อย่างถูกต้องนับเป็นสิ่งที่มีมนุษย์กำหนดคุณค่าให้กับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ดังนั้นคุณค่าจึงอาจแตกต่างกันไปตามพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สติปัญญา ของแต่ละคนแต่ละสังคมรวมทั้งบริบทด้านอื่นๆ อีก และข้อเท็จจริงที่ว่าคุณค่าของระบำลีลาลายสังคโลกที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลามีประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีหลากหลายขึ้นอยู่กับมุมมองและวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ แสดงให้เห็นความหมาย องค์ประกอบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประดิษฐ์วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ เป็น 2 ลักษณะ คือในลักษณะกระบวนการคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์ การใช้ประสบการณ์ดัดแปลงจากความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ โดยใช้จินตภาพและจินตนาการ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการประดิษฐ์ทำรำและผลงานทางนาฏศิลป์ไทยตลอดจนลักษณะของการผลิตด้านการแสดง ผลงานการประดิษฐ์วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ที่มีความสวยงามแปลกใหม่ในด้านท่ารำ การเคลื่อนไหวบนเวที องค์ประกอบการแสดง และมีคุณค่าทางวิชาการที่มีผลมาจากกระบวนการคิดประดิษฐ์ สร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์และในส่วนคุณค่าทางสัญลักษณ์นั้นมักจะเริ่มจากความคิดไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์โดยมีเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการการศึกษาที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกัน นั่นก็คือวิธีการสื่อความหมาย ขั้นตอน และหลักการในการการสื่อความหมาย ทำความเข้าใจในความหมายของสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในสังคโลกและวัฒนธรรมของชาวสุโขทัยนั่นเอง ในแง่มุมทางด้านสุนทรียะสามารถสื่อออกมาทางความงดงามของการรำรำที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของนาฏศิลป์ได้อย่างกลมกลืน ในด้านผู้แสดงมีความสามารถในการรำตลอดจนมีความอ่อนช้อย สง่างาม และมีลักษณะพิเศษในท่วงทีลีลาเฉพาะตัว ในด้านเครื่องแต่งกายได้นำความงดงามของลวดลายบนผลิตภัณฑ์สังคโลกมาประยุกต์สู่ลวดลายบนผืนผ้าไหมสีเขียวไข่มุก สำหรับดนตรีและท่วงทำนองเพลง มีท่วงทำนองเพลงที่เหมาะสมกับการแสดงและกระชับ คือเริ่มด้วยทำนองช้าในอัตราจังหวะสองชั้น แล้วเปลี่ยนเป็นทำนองเร็วในอัตราจังหวะชั้นเดียวด้านกระบวนการทำรำได้นำแบบแผนของการรำเพลงช้า เพลงเร็ว และรำแม่บท ลีลาท่าเชื่อม มีความหมายตามลวดลาย ตามแนวคิดสร้างสรรค์ มีรูปแบบแฉกที่แปลกและกลมกลืนกัน การเคลื่อนไหวบนเวทีเหมาะสมกับขนาดของเวที สู่กระบวนการประดิษฐ์วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าระบำลีลาลายสังคโลก เกิดขึ้นจากแรงบันดาลใจจากความงดงามของสีล้น ลวดลาย และรูปทรงของเครื่องถ้วยสังคโลก จากภูมิปัญญาของช่างปั้นเครื่องถ้วยสังคโลก ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ให้เป็นระบำชุดหนึ่ง ได้มีการอนุรักษ์และเผยแพร่การแสดงชุด “ระบำลีลาลายสังคโลก” ขึ้น และได้มีการจัดเก็บองค์ความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวความคิดในการสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบของการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อการอนุรักษ์สืบสานให้คงความงดงามทางสุนทรียภาพด้านนาฏศิลป์ดนตรีไว้อย่างทรงคุณค่าและคู่ควรให้ยั่งยืนต่อไป สำหรับคุณค่าของระบำลีลาลายสังคโลกที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนดค่าให้กับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ดังนั้นคุณค่าจึงอาจแตกต่างกันไปตามพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สติปัญญา ของแต่ละคนแต่ละสังคมรวมทั้งบริบทด้านอื่นๆ อีก และข้อเท็จจริงที่ว่าคุณค่าของระบำลีลาลายสังคโลกที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลามีประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีหลากหลายขึ้นอยู่กับมุมมองและวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ ประเด็นสำคัญในคุณค่าของระบำลีลาลายสังคโลกที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม โดยมีความหมายอยู่ 4 ประการหลักดังนี้ 1)คุณค่าเชิงสัญลักษณ์(symbolic value) ที่ได้จากระบำลีลาลายสังคโลก สามารถเป็นจุดในการเชื่อมโยงไปสู่อดีตในลักษณะที่ประวัติศาสตร์ 2) คุณค่าเชิงวิชาการ (Informative value) จากการศึกษาค้นคว้า และประดิษฐ์สร้างระบำลีลาลายสังคโลก 3)คุณค่าเชิงสุนทรียะหรือคุณค่าเชิงความงาม(Aesthetic value) คุณลักษณะบางอย่างของระบำลีลาลายสังคโลกในด้านองค์ประกอบของการแสดง ล้วนมีคุณค่าเชิงสุนทรียะและความงามที่ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่นำมาประดิษฐ์สร้างอย่างมีระบบ หากพิจารณาให้ตีคุณค่าจะสะท้อนออกมาทางรูปแบบและกระบวนการรำรำที่ปรากฏออกมาอย่างมีความอ่อนช้อย ประณีตงดงาม ตามหลักการของกระบวนการประดิษฐ์สร้างโดยยึดรูปแบบและหลักการต่างๆ 4)คุณค่าเชิงเศรษฐกิจ(Economic value) ระบำลีลาลายสังคโลก

เกิดขึ้นโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของบริบททางวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของมนุษย์ในปัจจุบัน วิธีการหนึ่งที่น่าระบ้ำาคุดนี้เข้าสู่ตลาดโดยคุณค่าด้านอรรถประโยชน์ ซึ่งเกิดขึ้นจากความสามารถในการตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และยังสามารรถแปรออกมาเป็นคุณค่าทางเศรษฐกิจได้ จากการแสดงที่ประดิษฐ์สร้างจากแนวคิดและผลิตภัณฑ์เครื่องสังคโลกที่มีอยู่จริงและมีการผลิตจริงในสังคมปัจจุบัน เพื่อสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนคนสุโขทัยในด้านเศรษฐกิจ

อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบในงานวิจัยนี้เกี่ยวกับประวัติของระบ้ำาลีลาลายสังคโลก โดยพิจารณาองค์ประกอบการแสดงระบ้ำาลีลาลายสังคโลก ตามทฤษฎีองค์ประกอบการแสดงของประทีน พวงสำลี ได้แก่ 1) ผู้แสดงระบ้ำาลีลาลายสังคโลก ใช้ผู้แสดงเป็นหญิงล้วน จำนวน 8 คน ใบหน้าสวยงาม สรีระโปร่งบาง มีระดับความสูงใกล้เคียงกันในระดับ 158 - 165 เซนติเมตร เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการแต่งกายซึ่งกำหนดรูปแบบเป็นผ้าถุง (กระโปรง) ยาวกรอมเท้า 2) เครื่องแต่งกายระบ้ำาลีลาลายสังคโลกได้นำลวดลายบนสังคโลกสู่ผืนผ้าไหมไทย โดยใช้ผ้าไหมสองตะกรอ้อมสีเขียวไขก้า นำมาย้อมไล่น้ำหนักสีจากล่างขึ้นบน และเขียนลวดลายดอกไม้ที่ปรากฏบนผลิตภัณฑ์สังคโลกด้วยมือลงบนผืนผ้า โดยให้สีดอกไม้เป็นสีเขียวเข้ม เพื่อขับดอกไม้ให้เด่นขึ้นมาจากพื้นสีเขียวอ่อนลวดลายของดอกไม้ที่เลือกสรรมาใช้เขียนบนผืนผ้าถุง ประกอบด้วย ดอกเบญจมาศ ดอกบัวบาน ดอกบัวตูม ดอกโบตัน ดอกโบตันสองชั้น ดอกพุดตาน ดอกประดิษฐ์กลมสลักดอกไม้เหลี่ยมขนมเปียกปูน และดอกประดิษฐ์ลายกนกจักร ลวดลายทั้งหมดเลือกสรรมาจากลวดลายที่ปรากฏบนผลิตภัณฑ์สังคโลกทั้งสิ้นลวดลาย จำนวน 8 ลาย เครื่องประดับของระบ้ำาลีลาลายสังคโลกนี้ เลือกใช้เครื่องทองที่เลียนแบบจากเครื่องทองศรีสุโขทัย ทั้งลวดลายและรูปทรง โดยให้มีรูปลักษณะที่คล้ายคลึงตลอดจนเรียบง่ายสำหรับการแสดงในชุดนี้ ประกอบด้วย ปิ่นประดับทรงผม สร้อยคอ ต่างหู เข็มกลัด และกำไลข้อมือ 3) เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการรำชุด ระบ้ำาลีลาลายสังคโลก เป็นเครื่องดนตรีที่สันนิษฐานว่าเกิดขึ้นในสมัยสุโขทัย ประกอบด้วย กระจับปี่ ซอสามสาย ปี่ใน ฆ้องวงใหญ่ ตะโพน ฉิ่ง กรับและโหม่งและท่วงทำนองเพลงประกอบการแสดงประดิษฐ์ขึ้นใหม่ทำนองเพลงจะเน้นความไพเราะอ่อนช้อย เป็นหลักโดยดำเนินทำนองทั้งหมด 2 ท่อน ตามระเบียบการแต่งทำนองเพลงเพื่อใช้ในระบ้ำาต่างๆไป เพลงที่ใช้บรรเลงใช้บันไดเสียง ฟา4)สถานที่และโอกาสที่แสดงสามารถพิจารณาตามความเหมาะสม 5) ระยะเวลาทำรำระบ้ำาลีลาลายสังคโลกประกอบด้วยทำรำ 13 ทำรำ ดังนี้ทำรำทำที่ 1(ท่าลายเรียงเส้นโค้ง) ทำรำทำที่ 2(ท่าโค้งคิลป็นถุมล) ทำรำทำที่ 3(ท่าว่ายวนหมุ่มัจฉา) ทำรำทำที่ 4(ท่าลีลาท่าโล้) ทำรำทำที่ 5(ท่าอาโอ้เครือเถา) ทำรำทำที่ 6(ท่าเยาว์มาลย์เรียงริน)ทำรำทำที่ 7(ท่าชมชื่นหงส์เหิร) ทำรำทำที่ 8(ท่าดำเนินยุงทอง) ทำรำทำที่ 9(ท่าลาลองเครื่องถ้วย) ทำรำทำที่ 10(ท่าสำรวรายรอบ)ทำรำทำที่ 11(ท่าวาดขอบคั่นกลาง) ทำรำทำที่ 12(ท่านางนาฏท่วงที) ทำรำทำที่ 13(ท่านารีจรดล) สำหรับคุณค่าของระบ้ำาลีลาลายสังคโลกที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมนั้น เป็นความสำคัญของวัฒนธรรมการสร้างสรรค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณค่าที่มีต่อสังคมมนุษย์ในปัจจุบันเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ และเล็งเห็นคุณค่าของการแสดงนั้นๆได้อย่างถูกต้องนับเป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนดคุณค่าให้กับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ดังนั้นคุณค่าจึงอาจแตกต่างไปตามพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สติปัญญา ของแต่ละคนแต่ละสังคมรวมทั้งบริบทด้านอื่นๆอีก และข้อเท็จจริงที่ว่าคุณค่าของระบ้ำาลีลาลายสังคโลกที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรม สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลามีประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีหลากหลายขึ้นอยู่กับมุมมองและวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ แสดงให้เห็นความหมาย องค์ประกอบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประดิษฐ์วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ เป็น 2 ลักษณะ คือในลักษณะกระบวนการคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์ การใช้ประสบการณ์ดัดแปลงจากความคิดเดิม ผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ โดยใช้จินตภาพและจินตนาการ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการประดิษฐ์ทำรำและผลงานทางนาฏศิลป์ไทยตลอดจนลักษณะของการผลิตด้านการแสดง ผลงานการประดิษฐ์วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ที่มีความสวยงาม แปลกใหม่ในด้านทำรำ การเคลื่อนไหวบนเวที องค์ประกอบการแสดง และมีคุณค่าทางวิชาการที่มีผลมาจากกระบวนการคิดประดิษฐ์ สร้างสรรคทางนาฏศิลป์และในส่วนคุณค่าทางสัญลักษณ์นั้นมักจะเริ่มจากความคิดไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์โดยมีเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการการศึกษาที่

สอดคล้องและคล้ายคลึงกัน นั่นก็คือวิธีการสื่อความหมาย ขั้นตอน และหลักการในการการสื่อความหมาย ทำความเข้าใจในความหมายของสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมของชาวสุโขทัย นั่นเอง ในแง่มุมทางด้านสุนทรียะสามารถสื่อออกมาทางความงดงามของการร่ายรำที่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของนาฏศิลป์ได้อย่างกลมกลืน ในด้านผู้แสดงมีความสามารถในการรำตลอดจนมีความอ่อนช้อย สง่างาม และมีลักษณะพิเศษในท่วงทีลีลาเฉพาะตัว ในด้านเครื่องแต่งกายได้นำความงดงามของลวดลายบนผลิตภัณฑ์สิ่งคโลกมาประยุกต์สู่ลวดลายบนผืนผ้าไหมสีเขียวไข่มุก สำหรับดนตรีและท่วงทำนองเพลง มีท่วงทำนองเพลงที่เหมาะสมกับการแสดงและกระชับ คือเริ่มด้วยทำนองช้าในอัตราจังหวะสองชั้น แล้วเปลี่ยนเป็นทำนองเร็วในอัตราจังหวะชั้นเดียวด้านกระบวนท่ารำได้นำแบบแผนของการรำเพลงช้า เพลงเร็ว และรำแม่บท ลีลาท่าเชื่อม มีความหมายตามลวดลาย ตามแนวคิดสร้างสรรค์ มีรูปแบบแถวที่แปลกและกลมกลืนกัน การเคลื่อนไหวบนเวทีเหมาะสมกับขนาดของเวที สู่กระบวนการประดิษฐ์วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์

เอกสารอ้างอิง

- ธนิช เลิศชาญฤทธิ์.(2554).การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม.กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ประทีน พวงลำสี.(2514). หลักนาฏศิลป์. พระนคร : โรงพิมพ์ไทยมิตรการพิมพ์
- พาดิณี สีสวย.(2526).สุนทรียของนาฏศิลป์ไทย.พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครูธนบุรี.
- พีรพงศ์ เสนไสย.(2546). นาฏยประดิษฐ์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภุชงค์ จันทวิษ.(2552).เครื่องถ้วยในเมืองไทย เครื่องถ้วยสิ่งคโลก.กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์,ผศ.ดร.(2548).สิ่งคโลกมรดกแห่งภูมิปัญญาไทย.กรุงเทพฯ : แม็ค.
- ศรีศักร วัลลิโภดม, สุจิตต์ วงษ์เทศ, พิเศษ เจียจันทร์พงษ์ และคณะ.(2535). ดนตรีและนาฏศิลป์กับเศรษฐกิจและสังคมสยาม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- สันติ เล็กสุขุม.(2555).ศิลปะสุโขทัย.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.
- สายันต์ ไพเราะญจิตร.(2525). ความรู้เรื่องสิ่งคโลกจากหลักฐานใหม่. ศิลปากร ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (มีนาคม-เมษายน).
- สมชาย ฟ้าอนราตี.(2556). ศิลปะการแสดงโขน : การพัฒนารูปแบบการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในเขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.